

Dosarul nr. 2ra-2211/18

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (jud.: A. Negru)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: I. Muruianu, N. Simciuc, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

31 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tatiana Vieru
Maria Ghervas
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Andrei Roșca,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către
Andrei Roșca împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării
dreptului la un proces echitabil, la egalitatea armelor, la un recurs efectiv și repararea
prejudiciului moral.

împotriva deciziei din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a
respinsă cererea de apel depusă de Andrei Roșca și menținută din 13 martie 2017 a
Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani,

c o n s t a t ă :

La 12 ianuarie 2017, Andrei Roșca a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Ministerului Justiției, cu privire la constatarea încălcării dreptului la un
proces echitabil, la egalitatea armelor, la un recurs efectiv și repararea prejudiciului
moral.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că prin sentința din 28 mai 2012 a
Judecătoriei Ștefan-Vodă a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii
prevăzute de art. 172 alin. (3), lit. a) Cod penal și condamnat la 12 ani privațiune de
libertate.

Andrei Roșca, a menționat că instanțele naționale prin hotărârile pronunțate au
încălcat normele de drept material și procedural.

Reclamantul a accentuat că circumstanțele importante pentru soluționarea
cauzei pe care instanțele naționale le-au considerat constatate, nu au fost dovedite prin
probe veridice și suficiente, totodată, concluziile instanței fiind expuse în contradicție
cu circumstanțele cauzei judecate.

Andrei Roșca a invocat că instanțele naționale au pronunțat hotărâri ilegale,
bazate pe presupuneri și astfel, nici nu au luat în considerare expertiza medico-legală.

Solicită Andrei Roșca, constatarea încălcării art. 6 și 13 al CEDO, a dreptului la un proces echitabil, la egalitatea armelor, la un recurs efectiv, precum și repararea prejudiciului moral în sumă de 3000 lei.

Prin hotărârea din 13 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea înaintată de către Andrei Roșca a fost respinsă, ca tardivă (f.d 34,38-39).

Pentru a hotărî astfel, instanța de judecată a constatat că momentul în care reclamantul a cunoscut despre dreptul său de a cere compensarea eventualelor prejudicii cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau a instanțelor de judecată, a fost cel târziu data de 11 decembrie 2013.

Pentru a pronunța această hotărâre, prima instanță a reținut că reclamantul invocă faptul cauzării unui prejudiciu moral, prin actele procesuale emise de instanțele naționale în cadrul examinării cauzei penale inițiate în privința sa.

În drept, hotărârea judecătorească a fost întemeiată pe prevederile art. 238-241 Cod de procedură civilă.

Prin decizia din 28 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de către Andrei Roșca și menținută hotărârea din 13 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 57, 58-62).

Prin decizia din 25 aprilie 2018 a Curții Supreme de Justiție, cererea de recurs depusă de Andrei Roșca a fost admisă, casată decizia instanței de apel din 28 noiembrie 2017 și remisă cauza spre rejudecare în alt complet de judecată, din motiv că deși Andrei Roșca a invocat în acțiune prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reperare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, instanțele de judecată ierarhic inferioare au trecut cu vederea că cerința lui Andrei Roșca cu privire la constatarea încălcării dreptului său la un proces echitabil, la egalitatea armelor și la un recurs efectiv, se întemeiază pe prevederile art. 6 și 13 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, cerințe care nu au fost examinate de instanțele de judecată ierarhic inferioare (f.d. 81-85).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 21 iunie 2018, a respins apelul declarat de către Andrei Roșca și a menținut hotărârea din 13 martie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 103, 104-120).

În decizia din 21 iunie 2018, Curtea de Apel a specificat faptul că argumentele și afirmațiile invocate de apelant sunt lipsite de suport juridic, or, în instanța de apel Andrei Roșca nu a prezentat careva probe care ar face posibilă casarea hotărârii primei instanțe.

Referitor la procesul de luare a acestei soluții, instanța de apel a constatat situația de fapt prezentată de reclamant în cererea de chemare în judecată și stabilită de prima instanță.

În drept, instanța de apel a considerat concluziile primei instanțe întemeiate și legale, cu respectarea prevederilor legii procesual civile.

La 13 septembrie 2018, Andrei Roșca, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea ilegalității deciziei contestate, recurentul a afirmat că instanțele judecătorești prin hotărârile pronunțate au încălcat normele de drept material și procedural, fiindu-i încălcat dreptul la un proces echitabil.

La 02 octombrie 2018, în conformitate art. 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție a comunicat cererea de recurs Ministerului Justiției, informând că referința se depune în termen de o lună de la data primirii scrisorii. În mod corespunzător, dacă referința nu este prezentată în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia (f.d. 131).

La data stabilită pentru examinarea admisibilității recursului, reprezentantul Ministrului Justiției nu a depus referință, prin care să-și exprime poziția cu privire la recursul declarat.

Examinând admisibilitatea recursului, fără prezența participanților la proces, în acord cu procedura specificată la articolul 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că cererea de recurs formulată de Andrei Roșca este inadmisibilă, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 440 alin.(1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Instanța de judecată subliniază că un stat care dispune de instanțe de recurs are obligația să se asigure că justițiabilii săi se bucură de principiile unui proces echitabil prevăzute la articolul 6 parag. (1) din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (a se vedea *Lebedinschi vs Republica Moldova*, 16 septembrie 2015, parag. 32, *Sultan vs Republica Moldova*, 5 iunie 2018, parag. 24).

În aceste condiții, procedura de admisibilitate a cererii de recurs va fi efectuată și analizată prin prisma articolului sus - citat, care cuprinde, în mod particular, dreptul de acces la justiție și dreptul de a fi auzit.

Cu privire la primul aspect, instanța de recurs observă că dreptul de acces la un tribunal poate fi limitat, inclusiv în cazul admisibilității contestațiilor înaintate prin intermediul căilor de atac, pentru că prin însăși natura sa, recursul trebuie reglementat de către stat, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere. În acest sens, criteriile pentru autorizarea unei cereri introduse pe o cale de atac extraordinară pot fi mai stricte decât condițiile instituite pentru o cale de atac ordinară (a se vedea, inter alia, *Marc Brauer vs Germania*, 1 septembrie 2016, parag. 34; *Miessen vs Belgia*, 16 octombrie 2016, parag. 64; *Samardžić vs Croația*, 20 iulie 2017, parag. 28; *Zubac vs Croația (Marea Cameră)*, 5 aprilie 2018, parag. 82).

La început, judecătorul raportor a făcut un raport verbal în fața completului de judecată instituit în corespundere cu articolul 439 alin. (2) din Codul de procedură civilă. Așadar, în conformitate cu articolul 433 lit. a¹), b), c) și d) din Codul de procedură civilă, instanța de judecată a verificat dacă actul judecătoresc poate fi atacat cu recurs, dacă cererea dedusă judecății este formulată de persoana îndreptățită, dacă aceasta nu a fost depusă în mod repetat și dacă a fost declarată în termen.

Prin urmare, obiectul prezentei cereri se referă la decizia din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, care intră în categoria de acte specificate în articolul 429 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu articolul 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul respectiv este de decădere și nu poate fi restabilit. Această limită temporală este esențială pentru a asigura buna administrare a justiției și, în special, principiul securității juridice (a se vedea Marc Brauer, *ibidem*, par. 35; *Tence vs Slovenia*, 31 mai 2016, par. 31).

La 24 iulie 2018, Curtea de Apel Chișinău a expediat participanților la proces copia deciziei integrale din 21 iunie 2018 (f.d. 121). Astfel, potrivit plicului anexat la materialele dosarului, se atestă că Andrei Roșca a primit copia de pe actul contestat la 08 august 2018 (f.d. 128). Recursul a fost înregistrat la grefa Curții Supreme de Justiție la 13 septembrie 2018.

Prin urmare, completul de judecată constată că cererea de recurs a fost depusă în cadrul termenului prevăzut supra.

În continuare, completul de judecată a audiat raportul verbal al judecătorului raportor, cu privire la esența și temeiurile recursului, inclusiv dacă argumentele recurentului referitoare la ilegalitatea deciziei atacate întrunesc criteriile formale din articolul 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă dictează regula principală, potrivit căreia, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

La acest capitol, alin. (2) și (3) din articolul 432 din Codul de procedură civilă prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat. Iar, alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au condus sau ar fi putut conduce la soluționarea greșită a pricinii, în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară sau în cazul în care erorile comise au condus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Mai mult, modul de prezentare și formulare a chestiunilor de drept a fost explicat în punctele 22 – 27 din Hotărârea explicativă nr. 5 din 11 noiembrie 2013 a Plenului Curții Supreme de Justiție (a se vedea similar *Trevisanato vs Italia*; 16 decembrie 2016, par. 22 – 23, 36).

În mod corespunzător, instanța de recurs notează că reglementările referitoare la rigorile impuse de articolul 432 alin. (1) - (4) din Codul de procedură civilă sunt redactate suficient de clar și îndeplinesc criteriul de previzibilitate. Mai mult, scopul acestui articol este, atât de a proteja interesul recurentului de a obține, după caz, casarea sau modificarea deciziei atacate, cât și de a păstra rolul Curții Supreme de Justiție de a se ocupa numai de probleme de o importanță semnificativă specificat în articolul 1 alin. (2) din Legea nr. 789-XIII din 26 martie 1996 (a se vedea *Zubac*, *ibidem*, par. 83, 105 - 106).

În consecință, limitările impuse de articolul 432 alin. (2) – (4) din Codul de procedură civilă urmăresc un scop legitim, respectând în același timp cerințele

securității juridice și buneii administrări a justiției (a se vedea *Beniamin Nersesyan vs Armenia*, 19 ianuarie 2010, parag. 22; *Marc Brauer*, ibidem, parag. 35; *Miessen*, ibidem, parag. 67; *Sturm vs Luxemburg*, 27 iunie 2017, parag. 36; *Zubac*, ibidem, parag. 98). Persoanele vizate trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (a se vedea *Ronald Vermeulen vs Belgia*, 17 iulie 2018, parag. 44).

Astfel, instanța de judecată conchide că judecarea recursului, exercitat conform rigorilor impuse de articolul 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai pentru problemele de drept material și procedural. Curtea Supremă de Justiție verifică doar legalitatea deciziei, nu și temeinicia ei în fapt. În acest caz, instanța de recurs nu cercetează cum a fost reflectată realitatea obiectivă a faptelor determinate de instanțele ierarhic inferioare, cu excepția situației în care constatările pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În speță, completul de judecată nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept prin prisma articolului 432 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Instanța de judecată observă că recurentul Andrei Roșca a criticat decizia din 21 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău în baza articolului 432 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă. Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Recurentul nu a specificat expres unul din temeiurile prevăzute la alineatele (2), (3), (4) din articolul 432 din Codul de procedură civilă. Totuși, în virtutea principiului *jura novit curia*, instanța de recurs are competența de a decide asupra caracterului juridic al argumentelor inserate în cererea de recurs, prin examinarea lor, în lumina temeiurilor articolului 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă.

Din analiza minuțioasă a conținutului cererii de recurs în raport cu decizia contestată, reiese în mod cert că recurentul nu a demonstrat și nu a arătat motivele nelegalității hotărârii instanței de apel în privința admiterii capătului de cerere referitor la încasarea venitului ratat, ci se mulțumește să afirme abstract că instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat eronat legea, fără nici o observație pertinentă speței.

În ceea ce privește a doua critică, Curtea reiterează că absența unei raționamente detaliate în deciziile unei instanțe superioare nu constituie o încălcare a articolului 6 din Convenție, deoarece decizia primei instanțe este suficient motivat (a se vedea, de exemplu, *Feryadi Şahin v. Turcia*, nr 33279/05, § 22, 13 septembrie 2011, și *Kabasakal și Atar c. Turciei (dec.)*, 70084/01 și 70085/01 noastre, din 1 iulie 2003) – motivare, *TAŞKAYA c. TURQUIE*, 13 februarie 2018, parag. 56

Instanța de recurs relevă că recurentul a pretins, într-un mod abstract, că instanța de apel a încălcat normele de drept material și procedural și a ignorat probele, fără a invoca argumente referitoare la ilegalitatea deciziei atacate. În acest context, dacă instanța ar purcede la examinarea cererii de recurs motivate într-o asemenea manieră, atunci s-ar substitui autorului acesteia în formularea unor critici împotriva actului judecătoresc, ceea ce ar echivala cu un control efectuat din oficiu și ar pune la îndoială obiectivitatea și nepărtinirea completului de judecată. Or, un atare exercițiu este inadmisibil în condițiile în care, prin prisma articolului 437 alin. (1) lit. f) din

Codul de procedură civilă, cererea de recurs trebuie să cuprindă esența și temeiurile recursului, precum și argumentul ilegalității deciziei atacate.

În orice caz, completul de judecată observă că recurentul, a formulat prezenta cerere după ce a beneficiat de o procedură contradictorie în fața instanțelor ierarhic inferioare. De altfel, acesta a avut ocazia de a-și prezenta elementele de probă și de a-și apăra cauza în mod liber, fiind audiat de o primă instanță și de o instanță de apel, care au fost competente de a examina toate chestiunile de fapt și de drept invocate de părți și relevante litigiului (a se vedea *A. Menarini Diagnostics S.R.L. vs Italia*, 27 septembrie 2011, parag. 59; *Akaki Tchaghiashvili*, 2 septembrie 2014, parag. 34, *Samardžić*, ibidem, parag. 31, *Gohe și alții vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 41 - 43).

Pe baza celor prezentate, completul de judecată constată că încălcările invocate, exprimate sub forma unor enunțuri generale, fără a fi aprofundate, nu conțin exclusiv chestiuni de drept și nu permit încadrarea lor în temeiurile prevăzute la articolul 432 alin. (2), (3) sau (4) din Codul de procedură civilă. Deci, în mod evident, lipsește o formulare suficientă și adecvată în ceea ce privește chestiunea de drept pusă în discuție pentru a identifica esența cererii de recurs și ilegalitatea deciziei contestate, impuse de articolul 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă (a se vedea, inter alia, *Petrovic vs Luxemburg*, 17 februarie 2011, parag. 31 – 33, *Sturm*, ibidem, parag. 32).

Considerațiile de mai sus sunt suficiente pentru a permite instanței de judecată de a reține existența temeiului prevăzut la articolul 433 lit. a) din Codul de procedură civilă. În atare condiții, conjunctura respectivă confirmă că marja de apreciere a instanței de recurs nu a fost disproporționată cu obiectivele securității raporturilor juridice și buneii administrări a justiției, după caz, s-a accentuat rolul instanței supreme de a interpreta uniform legea și de a soluționa litigiile apărute în cadrul aplicării legilor, în raport cu obiectiile formulate în recurs. Deci, în opinia instanței, normele de drept nu au format un obstacol care să afecteze esența dreptului recurentului de acces la un tribunal.

Cât privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de articolul 6 parag. 1 din C.E.D.O., instanța notează că obligația de a motiva o hotărâre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză și de trăsăturile speciale ale procedurii în ordine de recurs (a se vedea, inter alia, *Latourniere vs Franța*, 10 decembrie 2002, parag. 2; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag. 71 – 74). În concepția instanței europene, articolul 6 parag. (1) nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs care, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge un recurs ca fiind lipsit de șanse de succes (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kukkonen vs Finlanda* (nr. 2), 13 ianuarie 2009, parag. 24; *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag. 45; *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag. 46; *Guelfucci vs Franța*, 3 iulie 2018, parag. 42 - 44). Aceste raționamente se transpun direct în cazul de față, de vreme ce esența și temeiurile din recursul dedus judecății, inclusiv și argumentele din el, nu sunt în stare să afecteze legalitatea deciziei atacate sau a procedurii în ansamblu.

Având în vedere circumstanțele care preced, completul de judecată decide în mod unanim că recursul declarat de către Andrei Roșca nu ridică probleme de drept și nu poate fi acceptat spre examinare în fond, urmând a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu articolul 270, articolul 433 lit. a) și articolul 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către Andrei Roșca.
Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Tatiana Vieru

judcătorii

Maria Ghervas

Nicolae Craiu